

השפעת COVID-19 על הכלכלה העולמית והיצוא הישראלי

ההיי-טק מסתמן כגורם המוביל להתאוששות

יולי 2020

ISRAEL EXPORT INSTITUTE

מכון היצוא

עיקרי הממצאים

- על פי התחזית המעודכנת של הבנק העולמי היקף הסחר העולמי בשנת 2020 צפוי לרדת השנה בשיעור חד של כ-13.4%, ירידה חדה מהירידה שנרשמה בהיקף הסחר העולמי בסוף מלחמת העולם השנייה (1945) אז ירד הסחר בכ-10.4%. נתון זה משקף את עוצמת המשבר הכלכלי העולמי הנוכחי ויתכן שבקרוב נראה הערכות פסימיות יותר ככל שיתרבו הסימנים לעוצמת הגל השני של המגפה.
- הכלכלות המפותחות וביניהן ארה"ב, איטליה, צרפת ובריטניה מושכות את הצמיחה העולמית כלפי מטה.
- הירידה החדה בהיקף הסחר העולמי משפיעה גם על היקף היצוא הישראלי השנתי שלהערכת מכון היצוא, ירד השנה בכ-14% במונחי דולר אמריקאי לכ-99 מיליארד דולר לאחר שרשם בשנה קודמת שיא של 115 מיליארד דולר. הירידה ביצוא השנה מושפעת בעיקר מירידה ביצוא שירותי התיירות והתחבורה בהיקף של כ-60% ושל יצוא הסחורות שצפוי לרדת בשיעור של 15%.
- נקודת האור בנתונים אלו הינה יצוא שירותי ההיי-טק למעט חברות הזנק, שהמשיך לגדול בחמשת החודשים הראשונים של 2020 בשיעור של 16% בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. גידול זה קיזז חלק מהירידה החדה ביתר מרכיבי היצוא ומשקף את המגמה המאפיינת את היצוא בשנים האחרונות, על פיה יצוא שירותי ההיי-טק ממשיך להוות הגורם המוביל את צמיחת היצוא הישראלי.
- הנתונים מצביעים על כך שגם במשבר הנוכחי, חברות ההיי-טק בישראל הוכיחו את יתרון בחדשנות טכנולוגית וביכולת קבלת החלטות מהירה, דבר שהוביל אותן להמשיך צמיחתן והגדלת משקלן בכלכלה וביצוא.
- ראוי לציין את ההשפעה החשובה של פעילות היצוא על התוצר והתעסוקה במשק הישראלי; מניתוח שערך המכון עולה כי גידול של 1 מיליארד דולר ביצוא תורמת לגידול של כ-2.4 מיליארד ש"ח בתוצר ולתוספת של כ-9,000 משרות.

מכון היצוא

על פי נתוני הבנק העולמי שהתפרסמו בחודש יוני התחזית מצביעה על כך שהמיתון הנוכחי יהיה החמור ביותר מאז סוף מלחמת העולם השנייה. כמו כן, אחוז המדינות שיחוו התכווצות בתוצר לנפש יגיע לרמה הגבוהה ביותר מאז 1870. הכלכלה העולמית צפויה להתכווץ השנה (2020) בשיעור חד של 5.2%. ירידה חדה בהשוואה לזו שנרשמה בעקבות משבר הסב פריים בשנת 2009 בשיעור של 1.8%. הסחר העולמי, צפי לרדת בשיעור חד של כ-13.4%. שיעור העולה על הירידה בהיקף הסחר בסוף מלחמת העולם השנייה (1945), אז ירד הסחר בכ-10.4%¹.

המשבר החרף ביותר מאז מלחמת העולם השנייה | השינוי בתוצר ובסחר העולמי

עיבוד וניתוח: מכון היצוא. נתוני הבנק העולמי, יוני 2020

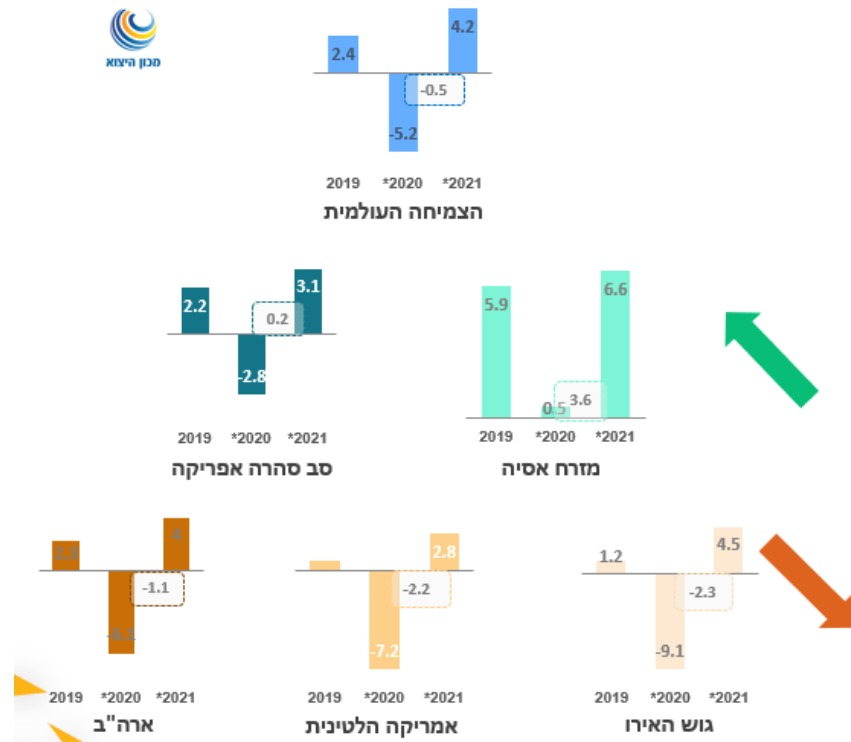
הכלכלות המפותחות מושכות את הצמיחה העולמית מטה כלי מטה. מניתוח מיוחד שערכנו² מצאנו כי גודל התוצר בכלכלות צפון אמריקה והאיחוד האירופי בסוף שנת 2021 צפוי להיות נמוך מגודל התוצר ערב המגפה בשנת 2019, בעוד שכלכלת מזרח אסיה וסב סהרה אפריקה צפויה להיות גדולה יותר בשנת 2021 בהשוואה ל-2019. גודל הכלכלה במזרח אסיה צפוי לעלות בסוף שנת 2021 להיקף הגבוה בכ-3.6% מגודלה בשנת 2019. המדינות שיובילו את הצמיחה בכלכלת אסיה בשנים הקרובות סין, אינדונזיה, קוריאה ולצידן כלכלות קטנות יותר הכוללות את וייטנאם, פיליפינים ומלזיה. המשמעות של ניתוח זה מצביע על העובדה שהמגפה מחזקת את המגמה ארוכת הטווח על פיה מרכז הכובד הכלכלי העולמי עובר בהדרגה לדרום מזרח אסיה ואפריקה.

¹ תחזית הבנק העולמי - June 2020
² [בלכלה עולמית על רקע מגפת ה-COVID-19](#) | מכון היצוא, יוני 2020 . קישור לניתוח המלא

מכון היצוא

בעקבות הכלכלות המתפתחות | גודל התוצר העולמי בסוף שנת 2021 צפוי להיות נמוך בכ-0.5% מגודל התוצר ב-2019

עיבוד וביתוח: מכון היצוא. נתוני הבנק העולמי, יוני 2020

בשנת 2019 הציג היצוא הישראלי גידול דולרי של כ-6% להיקף כולל של כ-115 מיליארד דולר. שיעור הגבוה באופן משמעותי משיעור הגידול בסחר העולמי, אשר על פי התחזיות האחרונות של הבנק העולמי הסתכם בכ-0.8% בלבד³. בניגוד למשבר הסב פריים בשנת 2009 בו ישראל סבלה פחות בהשוואה למדינות אחרות והתוצר הישראלי אף גדל בכ-1%, צפוי התוצר הישראלי לרדת השנה בכ-6.2% - שיעור העולה על הירידה הצפויה בתוצר העולמי הכולל.

על פי תחזית מכון היצוא, בשנת 2020 היצוא הישראלי יסתכם בכ-99 מיליארד דולר, ירידה בשיעור דולרי של כ-14% ביחס לשנה הקודמת. עיקר הפגיעה תהיה ביצוא שירותי התיירות והתחבורה ויצוא הסחורות. שירותי מחשוב, תוכנה ומו"פ ישמרו על מקומן בקטר העיקרי של היצוא. בהתאם לאמור אנו צופים ירידה דולרית של כ-15% ביצוא הסחורות ושל כ-14% ביצוא השירותים הכולל⁴.

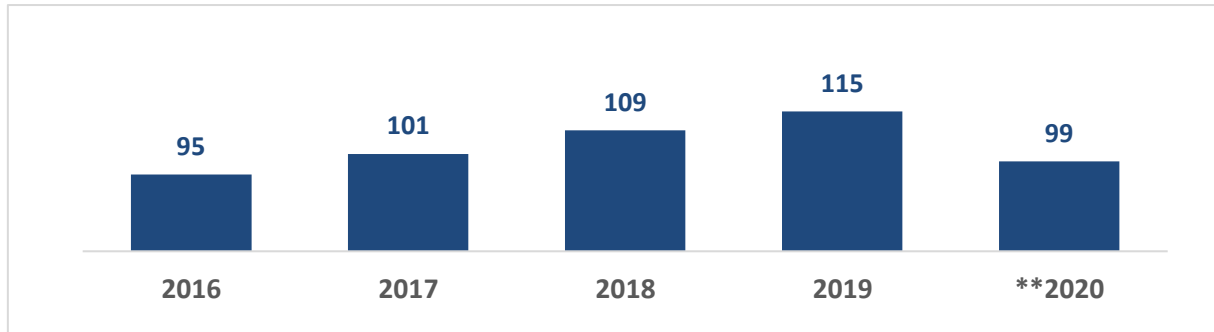
³ תחזית הבנק העולמי - June 2020

⁴ תחזית זו תקפה במידה ולא יתממשו אירועים חריגים נוספים בזירה האזורית אשר עלולים להשליך באופן שלילי על פעילות המשק המקומי בכלל ועל היצוא בפרט

מכון היצוא

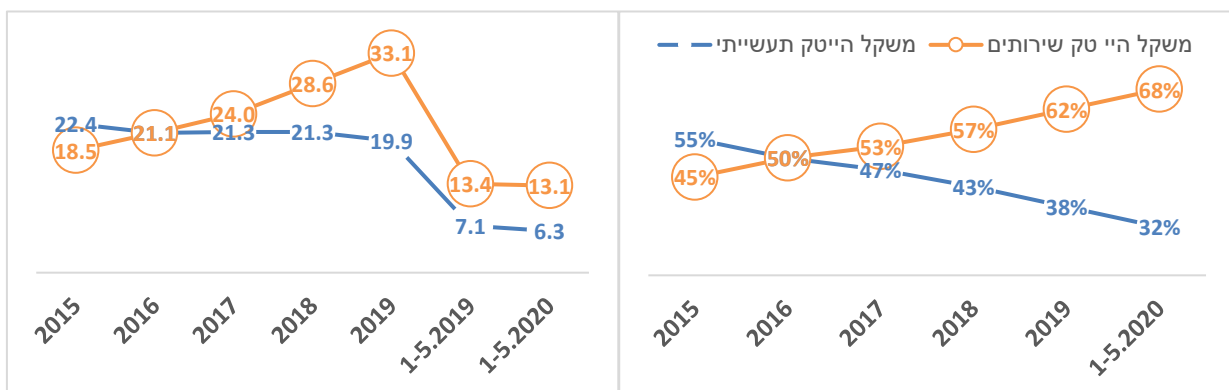
היצוא הישראלי: סחורות ושירותים | נתונים מקוריים, במיליארדי דולרים 2013-2019

(**) אומדני מכון היצוא

על פי נתוני ינואר - מאי השנה (2020) סך יצוא ההיי-טק בתקופה זו הסתכם בכ-19.4 מיליארד דולר. סך יצוא שירותי מחשוב ותוכנה, הכולל גם את שירותי המו"פ לחברות הבינ"ל הפועלות בישראל אך ללא היצוא הנרשם בסעיף ההזנק⁵, הסתכם בכ-12.9 מיליארד דולר, דהיינו גידול של כ-16% לעומת תקופה מקבילה אשתקד. עליה זאת קוזזה עם היצוא הנרשם בסעיף ההזנק⁵ כתוצאה מירידה חדה ברכישות של חברות ישראליות על ידי חברות זרות. סעיף שהינו תנודתי מטבעו אך גם מושפע מהמשבר הכלכלי העולמי בחודשים האחרונים. סעיף זה הסתכם בכ-0.2 מיליארד דולר בהשוואה ל-2.3 מיליארד דולר בתקופה המקבילה אשתקד. יצוא ההיי-טק התעשייתי (ציוד ומוצרים של תעשיית ההיי-טק) הסתכם בכ-6.3 מיליארד דולר בהשוואה ל-7.1 מיליארד דולר בתקופה מקבילה אשתקד, השפעה מהותית הייתה לירידות החדות שנרשמו ביצוא התרופות בשיעור של 61% מ-1.8 מיליארד דולר לכ-0.7 מיליארד בחודשים ינואר – מאי השנה. נתונים אלה ממשיכים לחדד את המגמה המצטיירת בשנים האחרונות על פיה יצוא ההיי-טק של ישראל מובל יותר ויותר על ידי יצוא שירותי מחשוב, תוכנה ומו"פ. יצוא זה הינו הגורם המרכזי המוביל את גידול היצוא מישראל בשנים האחרונות.

משקל יצוא היי-טק מישראל : תעשייה מול שירותים | נתונים מקוריים, במיליארדי דולרים

עיבוד וניתוח: מכון היצוא.

⁵ סעיף יצוא ההזנק מתייחס למרכיב "מכירת הידע" בעסקאות רכישה של חברות הזנק על ידי חברות זרות

מכון היצוא

תמיכה בסטרטאפים היא המפתח להאצה כלכלית⁶. כלכלת הסטארט-אפ העולמית הוערכה בכ-2.8 טריליון דולר בשנת 2019 וצמחה מעל 10% בשנה. לחברות אלו הייתה תרומה רבה בשיקום הכלכלה ממשבר הסב פריים בשנת 2009. עד 2011 התעסוקה בסקטור זה גדלה בשיעור של 2.6% לשנה בעוד שביתר החברות התעסוקה הוגדרה כשלישית ועמדה על 1.2%-. סקר חברות הזנק בעולם בצל משבר הקורונה חושף חשש גדול במימון ופגיעה בגיוסים. על פי נתוני CBINSIGHTS, כבר ברבעון הראשון של 2020 ניכרת ירידה מתמשכת במספר העסקאות ובהיקף מימון חברות הזנק. עוד עולה מהסקר כי כ-40% מהסטארט-אפים נמצאים ב"אזור האדום" עם תזרים מזומנים של פחות משלושה חודשים. שלא כמו עסקים מסורתיים רבים, כ-96% מהסטארט-אפים השיבו כי המשיכו לעבוד כרגיל במהלך המשבר גם אם יש הפרעה משמעותית. כ-16% מהחברות ציינו כי הכנסתם נפגעה ביותר מ-80%. הסיבה העיקרית נובעת מהשפעת המשבר על התעשיות אותן משרתים הסטארט-אפים. מתוצאות הסקר עולה הצורך ההכרחי בתמיכה בחברות הסטארט-אפ כל עוד נמשך המשבר הכלכלי העולמי והתייבשות מקורות הגיוס הפרטיים לחברות אלו.

מצבו הנוכחי של המשק מחייב הגדלת המשאבים המיועדים לתמיכה ביצוא ובשיווק הבינלאומי בפרט. על פי ניתוח⁷ שערך המכון ובחן את התרומה הכלכלית של היצוא הישראלי לכלכלת ישראל עולה כי; תרומת היצוא לתעסוקה: על כל עובד ישיר שמועסק ביצוא נוצרות עוד 2.1 משרות במעגלים העקיפים במשק. תרומת היצוא לצמיחה: על כל 1 ש"ח תוצר ישיר שנוצר ביצוא נוצרים עוד 77.0 ש"ח תוצר במעגלים העקיפים במשק. תרומת היצוא לפריון העבודה: התוצר (הערך המוסף הישיר) הממוצע לעובד בענפי היצוא, גבוה בכ-70% ביחס לממוצע המשקי. על פי המתקבל מהמודל הכלכלי גידול של 1 מיליארד דולר תורם לצמיחה של כ-2.4 מיליארד ש"ח בתוצר ולתוספת של כ-9,000 משרות במשק. זאת ועוד, על פי מחקרים של בנק ישראל, חברות יצוא הינן חברות בעלות פריון גבוה יותר ביחס לחברות הפועלות בשוק המקומי, ולפיכך הן גם משלמות שכר גבוה יותר לעובדיהן. מכאן עולה שמעבר לתרומתו של היצוא לצמיחת המשק, יש לו תרומה משמעותית לצמצום פערי השכר ולהגדלת השוויון במשק.

⁶ Global Startup Ecosystem Report 2020

⁷ נתונים מתוך תרומת היצוא לצמיחה, לפריון ולשכר במשק הישראלי | מכון היצוא, דצמבר 2018. קישור לניתוח